

J.R. TERRISSE; *Les céramiques sigillées gallo-romaines des Martres-de-Veyre (Puy-de-Dôme), (XIXe supplément à „Gallia”)*; Editions du Centre National de la Recherche Scientifique, Paris, 1968, 162 p. + LVIII pl.

Studiul monografic al lui J.R. Terrisse asupra ceramicii sigilate gallo-romane din Martres-de-Veyre (Auvergne) este rezultatul final al unei cercetări îndelungate începută de autor încă din 1934.

Bazată pe o vastă documentare bibliografică, analize de laborator și numeroase săpături, lucrarea aduce o contribuție însemnată la mai buna cunoaștere a unor categorii de *terra sigillata* din secolele I—II e.n.

Investigațiile autorului urmăresc cu precădere stilurile decorative încercând să stabilească un criteriu discriminativ cât mai sigur. El nu se ocupă nici de înscrierea cronologică a vaselor descrise (înscriere deja bine cunoscută în urma lucrării lui Stanfield și Simpson, *Central Gaulish Pottery*, Oxford, 1958) și nici de o clasificare tipologică a formelor. În această privință, ori de câte ori este nevoie J.R. Terrisse face apel la lucrarea lui H. Dragendorff, *Formen römischer terra — sigillata Gefäße* (în *Jahrbuch des Verein von Altertumsfreunde im Rheinland*, 96, 1895, p. 106—107 și 141—143), care deși depășită din alte puncte de vedere rămâne încă principalul catalog al formelor de *terra sigillata*.

Cartea este împărțită în 13 capitole, al IV-lea și al VII-lea ocupând locul cel mai important în economia lucrării. Capitolul al IV-lea este o sinteză a rezultatelor obținute de autor în determinarea stilurilor diversilor meștri olari, în timp ce capitolul al VII-lea cuprinde lista completă a tuturor ceramiștilor care au lucrat la Martres-de-Veyre și aria de răspândire a produselor lor — în-

preună cu indicațiile bibliografice corespunzătoare.

O contribuție interesantă la cunoașterea tehnicii de lucru a *terrei sigillata*, o aduc capitolele VIII și IX. Bazându-se pe numeroase experiențe și analize de laborator, J.R. Terrisse ne descrie cu amănunte întregul proces de fabricație începând de la extragerea lutului și terminând cu arderea.

El face o serie de precizări în legătură cu obținerea „vernisi”-ului sau a „glanztonfilm-ului” — cum apare la unii autori — precum și în legătură cu temperatura de ardere a vaselor, pe care o stabilește între 900—1 000°C.

Pentru o mai bună înțelegere a procesului tehnologic, autorul dă și câteva scheme de cuptoare, unele rotunde, altele rectangulare, însoțite de descrierea amănunțită a modului de funcționare și de profile stratigrafice.

Nu putem încheia această prezentare fără să amintim de cele 58 de planșe din afara textului, care exemplifică toate stilurile decorative — dând astfel cititorului posibilitatea să verifice justetea concluziilor autorului și servind în același timp ca îndreptar pentru viitoare identificări.

Întocmită după principiile unei cercetări ceramice sistematice, cartea lui J.R. Terrisse se poate număra printre lucrările de specialitate care nu trebuie omise din nici o bibliografie.

Catrinel Domăneanu